

**ПРИНЦИПИ ТА КРИТЕРІЇ «НАЛЕЖНОГО ВРЯДУВАННЯ»
КРІЗЬ ПРИЗМУ ПРАКТИКИ НАЦІОНАЛЬНОГО
ТА ЄВРОПЕЙСЬКИХ СУДІВ: НЕО-КОНСТИТУЦІОНАЛІЗМ
ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ СУБ'ЄКТАМ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ**

Курілов Ю. Ю.

ВСТУП

Актуальність дослідження статті зумовлена євроінтеграційним процесом України та потенцією до адаптації та гармонізації національного права України та використання прецедентів Суду справедливості Європейського Союзу згідно вимог договору Європейської Спільноти (далі – ЄС). Предметом дослідження є формально-наукове забезпечення теоретичних основ-принципів «належного врядування» (англ. good governance). Об'єктом дослідження є перспективні відносини, що починають складатися між місцевим самоврядуванням та державою в умовах розвитку інституту належного врядування в Україні у сфері нагляду за рішеннями та постановами місцевого самоврядування.

Методи дослідження – формально-юридичний та порівняльно-правовий. Результати роботи втілені в порівняльних таблицях та відповідних рекомендаціях і висновках. Новизною роботи є спроба інтегрувати принципи «належного врядування» до теоретичних засад нагляду за рішеннями та постановами органів місцевого самоврядування адміністрацією.

Загалом на думку автора методологія досліджень та їх здобутки відображаються в гуманітарних науках текстуально або іншими словами – семантично. Зазвичай в юридичній та іншій науковій літературі можна виділити два основних семантичні види та один додатковий. Перші два текстуальних види семантики – статична та динамічна семантики, третій вид – постулативна. До статичного стилю автор здебільшого відносить українські закони та більшість вітчизняної судової практики, до динамічної – практику ЄСПЛ, Суду Справедливості ЄС, окремих рішень Верховного Суду та інших національних судів, що базується на прецеденті або судовому прецеденті. Постулативна – деякі розділи Біблії та окремі напрями фізики, філософських, економічних та інших гуманітарних наук, зокрема, розділ ньютонівської механіки, марксистська, комуністична (радянська) та нео-комуністична доктрини. Але в тій мірі, в якій подібна філософія може сформувати філософію держави та права, методологію, принципи та матерію законів й механізми (системи) правозастосування, в тому числі організацію держави. Але, як відомо із надбань квантової фізики та механіки, постулати або постулативність в осягненні розвитку, еволюції явищ практично не спрацьовують, а семантична динаміка, розбудована на їх основі, не створює нових ціннісних вимірів. Виходячи з перелічених підходів та методів осягнення юридичного тексту, в умовах євроінтеграції України фахівцям-юристам слід звернути увагу саме на динамічний стиль письма та дослідження, а відповідно й мислення, що

відтворюється в текстуальних скороченнях та спрощеннях складних юридичних явищ, понять та значень, загостренні фонетичних обертів та висловлюваної акції з метою швидшого розуміння та уникнення дуалістичних, маніпулятивних протипоставлень.

В Україні та світі «належне врядування» та нагляд за рішеннями та постановами місцевого самоврядування вивчали такі науковці, як S. Ayres (територіальне врядування), G. Stoker (локальне управління), S. Janda (нагляд та підзвітність), E. Lekala (належне врядування у місцевому контексті), а також – Л. Наливайко, Я. Ковач, М. Пивовар, Я. Робель, О. Андрійко та інші.

1. Пан-європейська теорія та принципи «належного врядування» у вітчизняному та європейському законодавстві

Дослідження просуває пан-європейську теорію, оскільки відомі вітчизняні концепти держави і права, як показала практика, виявилися недостатньо повноцінними, занадто статичними, безперспективними та взятими не з відомих світу правових традицій, фантазійними, псевдонауковими, євро імітаційними та не відповідають подальшому розвитку національної держави та права. Такими підходами є – концепт правовладдя, громади, належного (ефективного) способу захисту порушеного права, мовної «українізації», превалювання суб'єктивного права над ідеєю права та відповідних законів, а також інші. Концепт правовладдя не призвів до розвитку динамічного правозастосування, статистична модель «громади» не спричинила економічної спроможності українських сел, превалювання суб'єктивного права призвело до недотримання Законів України та Конституції, концепт належного способу захисту порушеного права не призвів до ефективного відновлення порушеного права, а «українізація» не призвела до панування. Тому, союзний досвід Європи повинен призвести до єдності, рівноваги та правопорядку. Право – це не побутове переконання, а ширший за це концепт.

Згідно пан-європейської теорії деякі дослідники вважають, що ЄС: 1) міжнародна організація; 2) конфедерація; 3) окремого просування серед українських вчених здобула ідея європейської федерації. Оскільки ми живемо в Україні, то особливої уваги заслуговує третє поняття до ЄС, щодо якого слід зазначити, що воно фактично позначає такі варіативні виміри, як: 1) національна федерація (із національними урядами, сильним урядом ЄС та регіонами держав); 2) регіональна федерація (без національних урядів з урядом ЄС та сильними урядами та парламентами регіонів).

Спіраючись на розповсюджені концепти загальноєвропейського або пан-європейського устрою слід підкреслити, що всередині держав-членів ЄС в ході їх європейського розвитку також виокремилися певні структурні тенденції, які виявилися у наступному. Зазвичай альфою та омегою в класичній теорії держави і права є унітарні та федеративні держави. Але, країни ЄС під впливом застосування єдиних, пан-європейських принципів управління та єдиного правопорядку набули інших, неklasичних (не чистих) форм устрою. Такі форми втілили в собі поліунітарні та квазі-федеративні держави. І тут доцільно вказати про надбання квантової механіки, оскільки пояснити на перший погляд структуру подібних устроїв буває інколи складно. Доволі незрозуміло не

перший погляд, як унітарні країни вбирають в себе ознаки федерацій і як на перший погляд децентралізовані федерації стають лідерами з централізму. Але, подібна поліцентрична нестатичність устрою структур країн ЄС породила й відповідну «динамічну» культуру правозастосування в судових та інших юридичних текстах. Тому, необхідним є виявити, які ознаки мають такі стани устрою держав, що зближують ці протилежності.

Зазвичай поліунітарний або етноунітарний (етнонаціональний) стан держави вважається досягнутим за умов, якщо її територіально-адміністративна система набула достатньо розгалужених (багаторівневих) рис, органи держави та публічної адміністрації стали інституційно сформованими та працюють централізовано й децентралізовано в достатній, збалансованій мірі. Публічне адміністрування за таких умов наділено достатніми власними фінансами та рівнем автономізму, а його компетенції прописано в Конституції та профільному Законі. Також такий стан може досягатися поряд із достатнім рівнем деконцентрації повноважень державних органів влади, що передбачає значний рівень автономії та ініціативи у прийнятті рішень низовими підрозділами державних служб^{1 2}.

З іншого боку, федеративний або інколи квазі-федеративний устрій тяжіє до більш виражених федеральних рис управління, значної, конституційної децентралізації, особливого місця регіонів в національних конституціях, значення мови цих регіонів, наявність у регіонів власних статутів та відповідно податкових надходжень, достатнього рівня розгалуження між функціями муніципалітетів та регіональних спільнот. Влада та її устрій в країнах ЄС останнім часом вбирає в себе все більше подібних рис, навіть якщо фактично країни зостаються унітарними або територіально маленькими. Очевидно, що полінаціональний унітаризм та федералізм в ЄС набуває нових форм та значення³.

І це позначає те, що оскільки національне публічне адміністрування європейських країн перейняло принципи права ЄС та Ради Європи на достатньо розвиненому рівні в рамках системно розроблених та розгумачених принципів і критеріїв «належного врядування», то й відповідно державні устрої та правозастосування цих країн змінилися до певної уніфікованості їх відмінностей, в особливості завдяки використанню прецедентів Суду Справедливості ЄС та ЄСПЛ, Конституційними та національними судами. Але, до чого тут децентралізація та нагляд за рішеннями місцевого самоврядування?

---

¹ Куврілов Ю. Ю. ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ, СУБРЕГІОНАЛЬНИЙ РІВЕНЬ ТА СУДОВІ ОКРУГИ В КРАЇНАХ СВІТУ: ВІД НАЦІОНАЛІЗМУ ДО УЛЬТРАЦЕНТРИЗМУ // Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права. – 2022. – № 3. – С. 47-55. URL: <https://chasopvs-ppp.dp.ua/index.php/chasopvs/article/view/213/186>.

² Куврілов Ю. Ю. МІСЦЕВЕ ТА РЕГІОНАЛЬНЕ САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ ТА ФРАНЦІЇ: ТЕРИТОРІЯ, ПОВНОВАЖЕННЯ РЕГІОНІВ В КОНТЕКСТІ ЕВОЛЮЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ МОДЕЛІ УКРАЇНИ // Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права. – 2024. – № 1. – С. 45-52. URL: <https://chasopvs-ppp.dp.ua/index.php/chasopvs/article/view/564/512>.

³ Куврілов Ю. Ю. ПРОСТОРОВА ЕТНОДОКТРИНА УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ: НОМЕНКЛАТУРА NUTS ЯК АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНА ОСНОВА РЕГІОНІВ КРАЇН-ЧЛЕНІВ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ СПІЛЬНОТИ // Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права. – 2023. – № 4. – С. 40-50. URL: <https://chasopvs-ppp.dp.ua/index.php/chasopvs/article/view/461/414>.

Однією з основ, яка для нас є вкрай актуальною в рамках взаємодії принципів централізації-децентралізації влади – це пропорційність їх взаємодії. Даний принцип функціонує на рівні з іншими конфігураціями публічного права Європи, які автор наводить в таблиці.

Які джерела права стосовно принципів належного врядування в положеннях українських та європейських законів нам відомі?

В українському законодавстві належне врядування відображено:

- 1) у ст. 19 Конституції України (законність дій органів влади)⁴;
- 2) у ст. 2 Кодексу адміністративного судочинства України (перелік критеріїв перевірки рішень суб'єктів владних повноважень – там прямо згадуються пропорційність, обґрунтованість, добросовісність, безсторонність тощо);
- 3) у Законі «Про адміністративну процедуру» – як базові принципи діяльності публічної адміністрації.

Відображені у подальших таблицях принципи стануть базовими критеріями оцінки судами законності та конституційності рішень та постанов місцевого та регіонального самоврядування в Україні. Особливої дискусії та значення вони набудуть в подальшій еволюції відносин України з країнами-членами ЄС, а особливо при реальній перспективі вступу в союз.

---

⁴ Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>.

**Принципи належного врядування в українському законодавстві
(із англ. назвами з міжнародних джерел)⁵**

№	Принцип (українське законодавство)	Джерело в національному у праві	Відповідний принцип з європейських актів англійською	Стислий зміст принципу
1	Законність	Конституція, ст. 19; КАС України, ст. 2; Закон «Про адмін. процедуру» (далі – ЗАП), ст. 6 п. 1	Legality / Rule of law	Органи влади діють лише на підставі, у межах повноважень і у спосіб, передбачений законом
2	Рівність перед законом і недискримінація	ЗАП, ст. 6 п. 2	Equality, Non- discrimination	Усі особи рівні у правах і мають рівний доступ до адміністративних процедур
3	Безсторонність і неупередженість	КАС України, ст. 2; ЗАП, ст. 6 п. 3	Impartiality	Адміністративні рішення ухвалюються об'єктивно, без упередження й конфлікту інтересів
4	Пропорційність	КАС України, ст. 2; ЗАП, ст. 6 п. 4	Proportionality	Заходи адміністрації повинні бути співмірними меті та засобам втручання у право
5	Обгрунтованість	КАС України, ст. 2; ЗАП, ст. 6 п. 5	Reasoned decision- making	Рішення приймаються на підставі достатніх і належних доказів, із зазначенням мотивів
6	Добросовісність	КАС України, ст. 2; ЗАП, ст. 6 п. 6	Good faith / Fairness	Адміністрація діє чесно, з повагою до прав і законних інтересів осіб

⁵ OpenAI. URL: www.chatgpt.com.

Продовження таблиці 1

7	Розсудливість (розумність)	ЗАП, ст. 6 п. 7	Reasonableness	Рішення мають бути логічними, доцільними, виваженими
8	Правова визначеність і передбачуваність	КАС України, ст. 2; ЗАП, ст. 6 п. 8	Legal certainty	Особи повинні мати змогу передбачити наслідки дій влади; стабільність рішень
9	Відкритість і прозорість	ЗАП, ст. 6 п. 9; Закон «Про доступ до публічної інформації»	Transparency	Громадяни мають право знати, як приймаються рішення та якими нормами вони обґрунтовані
10	Участь особи (право бути вислуханим)	ЗАП, ст. 6 п. 10	Participation	Особи мають право висловити свою позицію, подавати пояснення й докази у процедурі
11	Своєчасність і ефективність	ЗАП, ст. 6 п. 11–12	Timeliness, Efficiency	Рішення ухвалюються у розумні строки, із мінімальними витратами часу і ресурсів
12	Підзвітність і відповідальність	ЗАП, преамбула, ст. 2; КАС України, ст. 2	Accountability	Органи публічної адміністрації звітують та несуть відповідальність за свої дії та рішення
13	Справедливість і гуманність	ЗАП, преамбула, ст. 6 п. 13	Fairness, Dignity	Адміністрація діє справедливо, з повагою до гідності людини та її прав

Поряду із тим, що перелічені принципи та їх конфігурації відображено в українському законодавстві, їх першоджерельні та більш розвинені версії було відображено в європейських актах, а саме:

- 1) Рекомендації CM/Rec(2007)7 Комітету міністрів Ради Європи про належну адміністрацію;
- 2) Європейському кодексі належного врядування (European Code of Good Administrative Behaviour, 2001);
- 3) SIGMA Principles of Public Administration (OECD & EU, 2014, 2017).

Таблиця 2

Принципи «належного врядування» в європейських правових актах⁶

№	Принцип належного врядування	Recommendation CM/Rec(2007)7 (PE)	European Code of Good Administrative Behaviour (2001)	SIGMA Principles of Public Administration (OECD/EU)
1	Законність (Legality)	§II.1 – адміністрація діє лише на підставі закону	Ст. 4 – законність; Ст. 5 – відсутність зловживання владою	Принцип 1.1 – верховенство права; правова основа державного управління
2	Рівність і недискримінація (Equality, Non-discrimination)	§II.3 – рівне ставлення до осіб	Ст. 5 – заборона дискримінації	Принцип 1.2 – рівний доступ громадян до адміністративних послуг
3	Неупередженість і об'єктивність (Impartiality, Objectivity)	§II.4 – адміністрація діє неупереджено, без конфлікту інтересів	Ст. 8 – безсторонність; Ст. 9 – об'єктивність	Принцип 3.1 – доброчесність та неупередженість державної служби
4	Пропорційність (Proportionality)	§II.2 – заходи мають бути пропорційні меті	Ст. 6 – пропорційність при ухваленні рішень	Принцип 1.3 – співмірність рішень із метою політики/регулювання
5	Правова визначеність і передбачуваність (Legal Certainty)	§II.5 – забезпечення стабільності та передбачуваності рішень	Ст. 10 – правова визначеність	Принцип 1.1, 1.3 – стабільність, послідовність норм і політики
6	Обгрунтованість (Reasoned Decision-making)	§III.6 – обгрунтованість рішень, пояснення мотивів	Ст. 18–20 – обов'язок мотивувати рішення	Принцип 1.3 – якість рішень, обгрунтованість доказами
7	Прозорість і відкритість (Transparency)	§III.7 – право на інформацію	Ст. 22–24 – публічність, доступ до документів	Принцип 1.2 – прозорість управлінських процесів і рішень

⁶ OpenAI. URL: www.chatgpt.com.

8	Участь громадян (Participation)	§III.5 – участь осіб у процедурі	Ст. 16 – право бути вислуханим	Принцип 5.3 – участь громадськості у виробленні політики
9	Своєчасність і ефективність (Timeliness, Efficiency)	§III.4 – рішення приймаються без затримок	Ст. 17 – прийняття рішень у розумні строки	Принцип 2.1 – ефективність публічного управління та послуг
10	Відповідальність і підзвітність (Accountability)	§II.7 – адміністрація несе відповідальність за дії	Ст. 25 – контроль і право на скаргу	Принцип 3.5 – підзвітність і контроль у державному управлінні
11	Добросовісність і справедливість (Good faith, Fairness)	§II.6 – добросовісність, чесність адміністрації	Ст. 12–13 – справедливість, добросовісне ставлення до громадян	Принцип 3.3 – етична поведінка службовців, чесність
12	Ефективність державного управління (Effectiveness)	§III.3 – ефективне виконання функцій адміністрації	Не прямо, але передбачено через сумлінне управління	Принцип 2.2 – результативність політики та публічних послуг

2. Природа правової визначеності та пропорційності втручання держави у компетенцію місцевого рівня

Споглядаючи події Революції Гідності спам'ятовується один звичний факт – суб'єктами сепаратних настроїв на тлі революції були не муніципалітети і не райони в областях, такими суб'єктами були, як відомо, області та АР Крим. До цього можна ставитися по-різному, але, це факт, що призвів до складних наслідків – сепаратизації Донеччини, анексії Криму, початку АТО та створення приводів, в тому числі пропагандистських, для початку повноцінного вторгнення в Київ та Україну.

Про що йдеться? В системі нововведеного нагляду за рішеннями місцевого самоуправління адміністраціями, окружні адміністративні суди посядають важливе місце, саме вони будуть приймати рішення про законність цих рішень, і тут виникає питання, а куди діти конституційність цих рішень? Тому, чи стануть окружні адміністративні суди квазі-конституційною інституцією або в дійсності цим питанням повинен займатися Конституційний Суд України?

Автор в попередніх роботах вже вказував, що концепція муніципального об'єднання, як «громада-люди», є цікавою, але не робочою юридично, що знову ж таки призведе до ризиків сепаратності. Тому, нагляд за умовними

«жителями», конституційністю начебто їх рішень, є дещо перебільшеним питанням.

В Україні громада розглядається як громада (жителі) та адміністративна одиниця одночасно, що понятійно начебто збалансовано, але в практиці нагляд за законністю рішень місцевого самоврядування як юридична категорія швидко доведе свою неспроможність в ході практики такого нагляду адміністрацією та подальших рішень судів.

Тому, законність рішень місцевого самоврядування потрібно відносити до об'єкту – муніципалітету, а конституційність – до регіону. При цьому, Конституційному Суду України в природній спосіб вкрай необхідно надати повноваження нагляду за конституційністю постанов регіонів, а окружним адміністративним судам – за законністю муніципалітетів, або зробити цей акцент дублюючим для муніципалітетів, якщо виникне питання ризику сепаратності. І Україна в цьому питанні доволі неоднозначна.

Квазі-конституційність судового органу – категорія неоднозначна, наслідки застосування якої – непередбачувані. Тому, система нагляду повинна стати жорсткою, спроможною та сильною як ніколи. І це не примха, а питання виживання держави в континуальній перспективі. Питання регіоналізації потрібно впорядковувати не кулуарно або примусом, а в конституційний спосіб – пропорційно, економічно та збалансовано для всіх.

Поряд із дескрипцією базових принципів належного врядування, основним питанням для місцевого самоврядування та адміністрації залишається питання про те, як вірно застосувати ці принципи упродовж судового процесу в питанні доведення законності та конституційності свого рішення або постанови місцевою чи регіональною громадою. Як відомо, судова практика України та Європи щодо принципів «належного врядування» прямо не впливає на нагляд за рішеннями та постановами місцевого самоврядування, але, вона сформувала стандарти адміністративного процесу, які повинно бути дотримано адміністрацією та місцевим самоврядуванням у вузькому та широкому сенсах.

Автор нагадує, що стратегічним напрямом України, викладеним в її Конституції, є її вступ до ЄС та НАТО. З іншого боку згідно логіки, викладеної в Хартії з основних прав ЄС, а саме статті 47 цієї Хартії, – «Кожен, чії права та свободи, гарантовані правом Союзу, порушені, має право на ефективний засіб правового захисту перед судом»⁷, що позначає, що саме суд є суб'єктом належного та ефективного способу захисту порушеного права в ЄС, а не позивач і з тією відмінністю, що в публічно-правових спорах державному органу – дозволено лише те, що прямо дозволено законом і відповідає суспільному (державному) інтересу.

Тому, будемо сподіватися, що в сфері нагляду за рішеннями місцевого самоврядування європейські критерії «належного врядування», поряд із викладеними прецедентами та принципами, викладеними у європейських актах, стануть путівником, як для адміністрацій та місцевого самоврядування,

---

⁷ Хартія основних прав Європейського Союзу : ст. 47 // Хартія основних прав ЄС : затв. 7.12.2000, м. Ніцца (вступила в дію 1.12.2009) / Європейський Союз. – Люксембург : Офіційне видання ЄС, 2012. – 12 с.

так і судів. У Верховному Суді, Європейському Суді з прав людини та Суді Справедливості ЄС за останні десятиліття склалась наступна судова практика.

Таблиця 3

**Порівняльні висновки Верховного Суду, Суду ЄС та ЄСПЛ
щодо критеріїв (засад) належного врядування⁸**

Принцип	Верховний Суд	Суд справедливості ЄС (ЄСЈ (СЈЕУ))	Європейський суд з прав людини (ЄСПЛ)
Законність	Дії влади можливі лише в межах повноважень і у спосіб, визначений Законом. Постанова ВС від 04.09.2018 у справі № 826/2042/16	Законність – складова верховенства права ЄС. Case C-496/99 P, Commission v CAS Succhi di Frutta, 29.04.2004	Втручання можливе лише «згідно із законом», який має бути доступним і передбачуваним. Sunday Times v. the UK (№ 1), 26.04.1979
Правова визначеність	Право особи розраховувати на стабільність і передбачуваність дій влади. Постанова ВС від 22.01.2020 у справі № 826/12123/16	Принцип правової визначеності – фундаментальний принцип права ЄС. Case C-63/93, Duff and Others, 15.02.1996	Непередбачуваність державних рішень порушує Конвенцію. Brumărescu v. Romania, 28.10.1999
Захист легітимних очікувань	Неможливість відмови держави від обґрунтованих очікувань. Постанова ВС від 28.02.2020 у справі № П/811/1015/16	Один із базових принципів права ЄС. Case C-120/86, Mulder v Council, 28.04.1988	Захист довіри до держави як елемент справедливого балансу. Moskal v. Poland, 15.09.2009
Пропорційність	Рішення органу має бути співмірним меті втручання. Постанова ВС від 04.10.2023 у справі № 826/13813/17	Класичний триступеневий тест пропорційності. Case C-331/88, Fedesa, 13.11.1990	Втручання має бути необхідним у демократичному суспільстві. Handyside v. the UK, 07.12.1976

⁸ OpenAI. URL: www.chatgpt.com

Продовження таблиці 3

Рівність та недискримінація	Захист прав не повинен ґрунтуватися на нормах, що суперечать Конституції, Постанова ВС від 10.12.2024 № 240/19029/21	Загальний принцип права ЄС. Case C-304/01, Spain v Commission, 09.09.2004	Відмінність без об'єктивного виправдання – дискримінація. Thlimmenos v. Greece, 06.04.2000
Процедурна справедливість	Особа має бути вислухана та мати доступ до матеріалів справи. Постанова ВС від 08.09.2021 у справі № 826/8917/17	Право бути почутим – елемент good administration (ст. 41 Хартії ЄС). Case C-129/13, Kamino International Logistics, 03.07.2014	Процедурні гарантії – ключ до справедливого балансу. Al-Nashif v. Bulgaria, 20.06.2002
Обґрунтованість рішень	Адміністративний акт має бути мотивованим, інакше він є протиправним. Постанова ВС від 20.12.2024 у справі № 400/1117/19	Обов'язок мотивування – загальний принцип права ЄС. Case C-367/95 P, Commission v Sytraval, 02.04.1998	Відсутність мотивів = ризик свавілля. Hirvisaari v. Finland, 27.09.2001
Добросовісність адміністрації	Заборона формалізму, зловживання владою, суперечності попередній поведінці. Постанова ВС від 04.04.2019 у справі № 826/8917/16	Адміністрація ЄС повинна діяти послідовно і чесно. Case T-167/94, Nölle v Council, 18.09.1995	Недобросовісні дії підривають довіру до держави. Rysovsky v. Ukraine, 20.10.2011
Своєчасність (reasonable time)	Затягування ухвалення рішень – порушення належного врядування. Постанова ВС від 04.10.2022 у справі № 826/9385/17	Обов'язок діяти в розумний строк. Case C-269/90, Technische Universität München, 21.11.1991	Надмірна тривалість процедур – порушення Конвенції. Kudła v. Poland, 26.10.2000

Ефективний засіб правового захисту	Судове оскарження має бути реальним і дієвим. Постанова ВС від 16.08.2023 у справі № 440/3862/18	Принцип ефективного судового захисту – основа права ЄС. Case C-222/84, Johnston, 15.05.1986	Ст. 13 Конвенції – ефективний засіб захисту. Silver and Others v. the UK, 25.03.1983
------------------------------------	--	---	--

Примітка:

- ВС України: використовує принципи належного врядування як інструмент контролю дискреції.
- ЄСЖ: формує його через право на належне управління (ст. 41 Хартії ЄС).
- ЄСПЛ: застосовує принципи як критерії справедливого балансу та довіри до держави.

ВИСНОВКИ

На довоєнний стан, у 2021 році, спроможними вважалися приблизно 23% громад України, інші вважалися неспроможними. Зазвичай спроможними громадами згідно інфографіків були обласні центри та прилеглі території, що доводить природність спроможності муніципалітетів через довершеність адміністративно-територіального устрою, якщо брати до уваги французький досвід децентралізації та міжмуніципального співробітництва, організації департаментів та регіонів Франції. Спроможні громади в Україні виявили агломеративні ознаки, що схоже на розповсюдження агломерацій на французькій мапі та відповідності такої спроможності територіальному устрою. Тому, можливо подальші зміни адміністративно-територіального устрою України стали на часі?

Як виявилось, спроможність та близькість до адміністративного ресурсу – питання ключове, якщо не головне для громади. Університети, культурні, релігійні центри, людський, інтелектуальний капітал, технології – все це знаходиться в обласних центрах країни.

Перелічуючи принципи належного врядування, зазначених в таблицях, слід виокремити, що у ході нагляду адміністраціями за рішеннями місцевого та регіонального самоврядування громади, районні та обласні ради в процесі подання відзивів та судових дебатів можуть посилатися на будь-який з цих, актуальних для неї принципів та судову практику окремо, разом або у сукупності. Наприклад, в межах принципу «пропорційності» важливим є відповідність засобів втручання державою легітимній меті, що вона переслідує, і так далі.

Тому, відповідно до європейської судової практики в українських реаліях нагляду державними органами за відносинами, ввіреними їм Законом, «суспільний інтерес» ще зійдеться з «державним». Також важливим та актуальним в рамках дослідження пов'язаних принципів децентралізації, деконцентрації та регіоналізації влади залишається нерозроблена концепція конкуренції (рівності) між трикутником вищих органів влади, регіональними палатами та місцевим самоврядуванням (громадами).

АНОТАЦІЯ

Дослідження продуковано змінами до законодавства України в умовах вимог подальшого вступу до Європейського Союзу, а саме, впровадження нагляду (забезпечення законності) місцевими адміністраціями за рішеннями місцевого самоврядування. Основні зміни в цьому напрямі було внесено Законом України № 14048 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо забезпечення законності та прозорості в діяльності органів місцевого самоврядування». Подібний нагляд запроцює в Україні через 12 місяців після скасування воєнного стану, а рішення щодо законності та конституційності рішень громад, суб-регіонів та регіонів буде приймати окружний адміністративний суд. На сьогодні відсутня вітчизняна судова практика щодо забезпечення законності адміністраціями щодо рішень та постанов місцевого самоврядування, тому, автор зробив та виокремив ключові висновки, які є науково та практично новими, як для юридичних підрозділів громад та регіонів України та адміністрацій, так і наукових установ. Ці висновки стосуються базової призми принципів, через яку потрібно та необхідно інспектувати вимоги адміністрацій до місцевого самоврядування. Вищезгаданий Закон вніс нові норми у Кодекс адміністративного судочинства України, Закон України «Про місцеві державні адміністрації» та відповідний Закон України «Про місцеве самоврядування». Автор сподівається, що дане дослідження стане в нагоді як для органів місцевого самоврядування, так і адміністрацій.

Ключові слова: належне врядування, самоврядування, держава, публічна адміністрація.

Використані джерела (Used sources):

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр#Text>.

2. Курілов Ю. Ю. ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ, СУБРЕГІОНАЛЬНИЙ РІВЕНЬ ТА СУДОВІ ОКРУГИ В КРАЇНАХ СВІТУ: ВІД НАЦІОНАЛІЗМУ ДО УЛЬТРАЦЕНТРИЗМУ // Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права. – 2022. – № 3. – С. 47-55. URL: <https://chasopys-ppp.dp.ua/index.php/chasopys/article/view/213/186>.

3. Курілов Ю. Ю. МІСЦЕВЕ ТА РЕГІОНАЛЬНЕ САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ ТА ФРАНЦІЇ: ТЕРИТОРІЯ, ПОВНОВАЖЕННЯ РЕГІОНІВ В КОНТЕКСТІ ЕВОЛЮЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ МОДЕЛІ УКРАЇНИ // Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права. – 2024. – № 1. – С. 45-52. URL: <https://chasopys-ppp.dp.ua/index.php/chasopys/article/view/564/512>.

4. Курілов Ю. Ю. ПРОСТОРОВА ЕТНОДОКТРИНА УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ: НОМЕНКЛАТУРА NUTS ЯК АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНА ОСНОВА РЕГІОНІВ КРАЇН-ЧЛЕНІВ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ СПІЛЬНОТИ // Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права. – 2023. – № 4. – С. 40-50. URL: <https://chasopys-ppp.dp.ua/index.php/chasopys/article/view/461/414>.

5. Хартія основних прав Європейського Союзу : ст. 47 // Хартія основних прав ЄС : затв. 7.12.2000, м. Ніцца (вступила в дію 1.12.2009) / Європейський Союз. – Люксембург : Офіційне видання ЄС, 2012. – 12 с.

6. OpenAI. URL: www.chatgpt.com

Information about the author:

Kurilov Iurii Iuriyovych

Ph. D in Public Administration

Master of International and European Union Law

Dnipro, Ukraine